

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของเนื้อหา

การประปาส่วนภูมิภาคเป็นรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภค สังกัดกระทรวงมหาดไทย ก่อตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการประปาส่วนภูมิภาค พ.ศ. 2522 มีหน้าที่รับผิดชอบกิจการประปาทั่วประเทศ ยกเว้น 3 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ และส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล สุขาภิบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งการประปาส่วนภูมิภาคจะให้ความช่วยเหลือในด้านวิชาการ ปัจจุบันมีสำนักงานประปาเขต 10 เขต ประกอบด้วยกิจการประปาที่การประปาส่วนภูมิภาคบริหารโดยตรง 209 แห่ง

ตามมติคณะรัฐมนตรี พ.ศ. 2530 การประปาส่วนภูมิภาค จะต้องรับโอนกิจการประปาของหน่วยงานปกครองท้องถิ่นมาทั้งหมด ซึ่งได้กำหนดเป็นแผน 8 ปี (พ.ศ. 2532-2539) ที่จะรับโอนกิจการประปาจำนวน 715 แห่งทั่วประเทศ โดยใช้จ่ายเงินจากการสนับสนุนของรัฐบาล และอีกส่วนหนึ่งใช้จ่ายเงินกู้ การประปาทั้ง 715 แห่ง เป็นประปาที่ขาดการปรับปรุงมาหลายปี ดังนั้นต้องมีรายจ่ายเงินเพื่อปรับปรุง ทั้งระบบน้ำดิบ โรงกรองน้ำ และโรงจ่ายน้ำเป็นจำนวนมาก แม้จะได้รับการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐบาล ก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น โครงการดังกล่าวจะต้องกู้เงินจากในประเทศและต่างประเทศมาลงทุน เป็นเหตุให้การประปาส่วนภูมิภาคต้องมีการระเห็จขึ้นในการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยในอนาคต

ดังนั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการประปาส่วนภูมิภาคคือนิ่งถึง คือการวางแผนการใช้จ่ายเงินเพื่อการดำเนินงาน และการลงทุนในอนาคต ตลอดจนการกำหนดราคาขายน้ำประปาให้เหมาะสม โดยเป็นราคาที่ทำให้การประปาส่วนภูมิภาค มีรายได้เพียงพอสามารถเลี้ยงตัวเองได้ส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเพื่อนำมาปรับปรุงขยายการลงทุน ในขณะที่เดียวกันต้องเป็นราคาที่สามารถคล้อยกับฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนอีกด้วย

การศึกษานี้จึงมุ่งศึกษาลักษณะต้นทุนการผลิต ต้นทุนการจำหน่าย และต้นทุนการบริหารอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้ทราบต้นทุนของแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงาน และเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานในอนาคต

วัตถุประสงค์

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนน้ำประปา ของ การประปาส่วนภูมิภาคนี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ

1. ศึกษาประเภทของค่าใช้จ่าย โดยแบ่งเป็นต้นทุนการผลิต ต้นทุนการจำหน่าย และ ต้นทุนการบริหาร ของการประปาส่วนภูมิภาค
2. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อต้นทุน และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของการประปาส่วนภูมิภาค
3. สร้างตัวแบบทางการเงินของต้นทุนน้ำประปา เพื่อใช้พยากรณ์ต้นทุนน้ำประปาของ การประปาส่วนภูมิภาค

สมมติฐาน

สมมติฐานที่สำคัญของการศึกษา คือ ต้นทุนที่ได้จากตัวแบบทางการเงิน กับ ต้นทุนที่เกิดขึ้นจริงของการผลิตน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค นั้นแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญ

ขอบเขตการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาข้อมูลของการประปาส่วนภูมิภาค จำเป็นต้องอาศัยรายละเอียด ข้อมูลต่าง ๆ แต่ข้อมูลดังกล่าวก่อนปีงบประมาณ 2529 กระจุกกระจายไม่อาจรวบรวมได้ ดังนั้น ช่วงของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยจะเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ 2529-2532 นอกจากนั้นในการศึกษาเพื่อ สร้างตัวแบบทางการเงิน จะใช้ข้อมูลที่จัดเก็บตามบันทึกทางการบัญชีของกองบัญชี การประปาส่วนภูมิภาค และข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำผลิตและน้ำจำหน่าย จากกองประมวลข้อมูลและรายงาน การประปาส่วน- ภูมิภาคเท่านั้น มิได้นำปัจจัยทางด้านเศรษฐศาสตร์มาเกี่ยวข้อง

อนึ่ง เพื่อการศึกษาต้นทุนอย่างเป็นขั้นตอน จึงแบ่งการศึกษาดูตามลักษณะของกิจกรรม และการพยากรณ์ต้นทุนน้ำประปา โดยจะแบ่งออกเป็น 3 กรณี คือ

- กรณีที่ 1 การพยากรณ์โดยใช้ตัวแบบของต้นทุนการผลิต
- กรณีที่ 2 การพยากรณ์โดยใช้ตัวแบบของต้นทุนการจำหน่าย
- กรณีที่ 3 การพยากรณ์โดยใช้ตัวแบบของต้นทุนการบริหาร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ศึกษาลักษณะต้นทุนและปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดต้นทุน จากรายงานทางการเงินและจากเอกสารต่าง ๆ ของการประปาส่วนภูมิภาค
2. ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล จากตำรา งานวิจัย วารสาร และบทความที่เกี่ยวข้อง
3. สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของการประปาส่วนภูมิภาค
4. วิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับต้นทุนของการประปาส่วนภูมิภาค โดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอย ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+
5. นำผลการวิเคราะห์มาสร้างตัวแบบทางการเงินของต้นทุนน้ำประปา
6. พยายามลดต้นทุนน้ำประปาจากตัวแบบที่สร้างขึ้น เปรียบเทียบกับต้นทุนน้ำประปาที่เกิดขึ้นจริง
7. สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค คาดว่า จะได้รับประโยชน์ ดังนี้ คือ

1. เพื่อใช้เป็นฐานในการพิจารณาการลดต้นทุนน้ำประปาต่อไปในอนาคต
2. เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินงาน และการลงทุนในอนาคต
3. เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดอัตราค่าน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค
4. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับรัฐวิสาหกิจอื่น ๆ นำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดอัตราจำหน่ายสินค้าหรือการให้บริการ